
V
B
C

Vraag Klocck

1 Mowa Oyca S. Piusa VI miana na Konsystorzu Kardynałow

2 Kazanie przy Zaczęciu Seymu Extraordy: 1767 przez X. Krysztofa Zorawskiego

3 Kazanie na pogrzebie JW Jana Hrabi Krasinskie: miane przez Jgnac: Witoszyńskiego Kazno: JkMości i kanonika:

4 Kazanie na pogrzebie JO. Xiężney Jey: Sottohubowey General. Artyll: W. X. Lit. przez X. Antonina Malinowskiego

5 Głos Pasterski J.W. JMci Xię: Kaspara Cieciszowskiego Bisk: Kijo: przy pierwszym swym wniściu do kathedry Kijowskiey

6 Kazanie X. Lachowskiego miane pod czas dorocznego obchodzenia koronacyi Stanisława Aug: Krola Pols:

7 Przemowa przy wyprowadzeniu Ciała JO JMci Młodzie: iowskiego Bisk: Pozn: i War: przez X Grodzickiego

8 Mowa miana pogrzebie JO Xiązęcia Jmci Adama Sułkowskiego przez X. Pomorzhanta

9 Kazanie przy Zaczęciu ~~Wotywy~~ Jubileuszu na Solenney Wotywie miane przez X. Czapinskiego

10 Kazanie na Exequiach Wielm. Jm. Panny Mari: Sierakowski przez X. Ciszewskiego

11 Kazanie na Uroczystość Krolewskich Jmion miane w Grodnie przez X. Karpowicza.

12 Kazanie przy powitaniu Trybunału przez X. Ant: Zelaka

13 Kazanie X. Karpowicza na pierwszym zafundowaniu powiatu Pinskiego

14 Kazanie Karpowicza na przysiężeniu Uroczystym Ustawy 3. Maja

15 Kazanie X Karpo: do Trybunału miane 1776.

Iste, qui creavit me, dedit mihi creare se; qui creavit me sine me, creatur me mediante me, in Stella Cleric. cap: 15. Et Cap: 19. Cum ergo tantae dignitatis sit Sacerdos, quod Creator sit sui Creatoris, et totius creaturae, ipsum perdere inconveniens est. Vid. etiam C: 22. in Anal. Joh. Lyd. ad Clemang. p: 3.
Corpus Christi defertur, quocunque species deferuntur, ut in Ventrem Canis, suis; aut si projiciuntur in lutum: Alex. ab Ales Par. IV. qu. 53. mem: 2. Thomas P. III. Qu. 80. art: 3.

Corn. a Lapide in Esaj. VII. ✝. 14. Moraliter Chrũs est Emanuel; Per Verba Consecrationis verè et realiter uti transsubstantiatur panis, ita producitur et quasi generatur Chrũs in altari: adeo potenter et efficaciter, ut, Si Chrũs necdum esset incarnatus, per hæc Verba, Hoc est corpus meum, incarnaretur, corpusq; humanum assumeret, uti graves Theologi docent.

Gabr. Biel, lect. 2. in Can. Missæ etc. Sacerdotes digniores sunt Regibus, Angelis, B. Virgine Maria, quia Christum creant.

GŁOS PASTERSKI

JASNIE WIELMOZNEGO JMCI XIĘDZA

KASPRA CIECISZOWSKIEGO

BISKUPA KIJOWSKIEGO, i CZERNIECHOWSKIEGO ORDERU SWIĘTEGO STANISŁAWA

KAWALERA

w KOSCIELE KATEDRALNYM KIJOWSKIM

PRZY PIERWSZYM SWOIM do KATEDRY WNIŚCIU

Roku 1785. *Dnia* 19. *Lipca*,

w ZYTOMIRZU

do Zgromadzonego Ludu

MIANY.

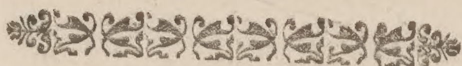
Desidero videre Vos, ut aliquid impertiar Vobis gratiæ Spiritualis ad confirmandum Vos, id eſt simul consolari in Vobis, per eam quæ invicem eſt ſidem Veſtram atque meam Rom. 1. ℣ 11. & 12.

Pragnę Was widzieć, abym Wam nieco użyczył łaſki duchowney ku utwierdzeniu Was, to ieſt abyśmy ſię w Was wspólnie ucieſzyli, przez tę, która zobopólna ieſt, Wiarę waſzą i moią.

BYnaymniey Nas to nie może zadziwiać, że tyle Paweł S. okazał uprzeymości Rzymianom, troſkliwość tego Nauczyciela Narodów o wſzyſtkie Kościoły, tym bardziey rozciągać ſię musiała do tey Stolicy świ ta, im użyteczniey odgłos Ich Wiary po wſzyſtkich Kraiach wychwalaney ſłużył ku pocieſze i zbudowaniu pierwiaſtkowego Kościoła, i że według uwag S. Leona będąc wyznaczonym na Towarzyſza prac i trudów Apoſtolſkich S. Piotrowi miał Mu dopomagać do ugruntowania Kościoła Chryſtusowego, i światła Wiary w tym Mieście, z którego ſkuteczniey powaga Urzędu, i świetność Nauki udzielać ſię miała nayodlegleyſzym Narodom.

Oświadczył on im nayprzód ſzczere życzenia swoie z udziałem naypożądańſzego błogosławieńſtwa, aby ſię ſtali uczeſtnikami łaſki i pokoiu, nie takich iakie świat daie, ale które są darem Oyca Niebieſkiego, i ſkutkiem wyſługi Jezusa Chryſtusa, złożył dziękczynie-

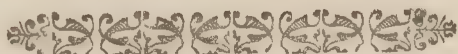

nie Bogu za ich w Wierze ſtateczność, która tym była znakomitſza, im więcey w przyięciu iey znaydowali przeſzkód, á w wyznawaniu trudności, odwołał ſię do naypewnieyſzego zaświadczenia, że zawſze o nich pamiętał, przydał nareſzcie, że pragnął kiedyżkolwiek przybyć do nich dla oddania im uſługi duchowney, któraby wyprowadziwſzy pożądany w duſzach ich pożytek, napełniła ich wzaiemną radością, i że ieżeli żądania iego przez czas znaczny nie wzięły ſkutku, nie pochodziło to z Iego winy, ale z wydarzonych zawſze takich przeſzkód które przedsięwzięcia iego puſzczały w odwłokę.

Niechcemy Bracia moi, i wy Naymilſze w Chryſtusie Owieczki, abyście o tym nie mieli wiedzieć, odważamy ſię użyć do was ſłów tego Wielkiego Apoſtoła, że od owego czasu, iak od Pomocnictwa zoſtaliśmy wezwanemi na Urząd Paſterſki tey Dyecezyi, te były pragnienia i przedsięwzięcia naſze zbliżyć ſię do was. *Nolo Vos ignorare Fratres, quia sæpe proposui venire ad Vos*, i gdyby ſłabość zdrowia, któreśmy pokrzepić chcieli dla dopełnienia powinności naſzych, i poświęcenia ſię na waſzą uſługę nie wſtrzymywała nas, żadne inne względy nie zatrzymałyby nas aż do tąd, *& prohibitus sum usque adhuc.*

Swiadkiem nam ieſt Bóg, który nas sobie w wielkości miłosierdzia na poſługę wyznaczył, á któremu naygłębſze ſkrytości serca nie są tayne, że lubo oddaleni mieyscem, zawſze mieliśmy was w sercu, pamiętaiąc o was, i o potrzebach waſzych w Modlitwach, któreśmy zanosili przed Tron Boſki. *Teſtis eſt mihi Deus, cui servio, quod memoriam Veſtri facio semper in orationibus meis.* Wſzakże powtarzamy, że po wielokrotnie oświadczaliśmy ſię z uprzeymą chęcią oglądania was, *desidero videre Vos*, aby nie przeſtaiąc na samym iednaniu wam darów Niebieſkich przez pokorne proźby naſze, mogliśmy wam z tych łaſk duchownych, których ſzafunek powierzony ieſt Namieſtniczey władzy naſzey w Kościele, udzielić według wymiaru uprzeymości, którą mamy ku wam, á to ku utwierdzeniu Waszemu, *Ut aliquid impertiar Vobis gratiæ Spiritualis ad confirmandum Vos*, i żeby prace Paſterſkie, na które poświęceniem wyznaczonemi ieſteśmy pożądany u was wyprowadziły pożytek, *ut aliquem fructum habeam & in Vobis*, to ieſt abyśmy z wami wspolną napełnili ſię radością dla iedności Wiary, którą wyznaiecie, á którą iako nąydrożſzy depozyt dla tego naſzemu powierzono dozorowi, abyśmy iey prawdy, i wam przekładali doſtatecznie, i waſzym nienaruſzenie dochowali naſtępcom, *id eſt simul Consolari in Vobis*

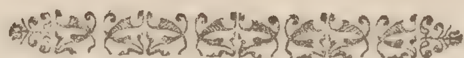
per eam,

per eam, quæ invicem est fidem Vestram, atque meam. A kiedy zbliżył się iuż dla nas tęskliwie oczekiwany moment oglądania was, możemyż nie uczuć wzruszenia w gruncie serca naszego podobnego temu, iakiego za świadectwem Dzieiów Apostolskich doznał Apostół na pierwszy widok ludu Rzymskiego, iak tylko oni stanęli w obecności iego, natychmiast Paweł czyniąc dzięki Bogu na wielką zdobył się nadzieię. *Quos cum vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam.* *Act.* 28. ℣ 15. Dziękczynienie zatym Bogu, że nam pozwolił oglądać was Naymilsze w Chrystusie Owieczki, i dobra otucha, że obecność Nasza między wami nie będzie oboiętną i daremną, są to uwagi, które zatrudniaia serca i myśl naszą przy rospoczęciu obowiązków Pasterskich, przystosowane zaprawdę do okoliczności, á co większa nayprzyiemnieysze dla nas uwagi, gdyby z inney miary, nie czulibyśmy się bydź przeiętemi postrachem na wyobrażenie nayuciążliwszych powinności, które nam iuż z Urzędu do pełnienia przychodzi.

Ieszcze na samym wstępie do duchownego stanu, kiedy podobało się Panu wyłączyć nas od świata, i powołać na robotę w Winnicy swoiey, iako naypierwszą zabawą naszą było zapatrywanie się i wizerunek wszystkich Pasterzów, i branie ćwiczenia z iego nauki i przykładu w naytrudnieyszym rzemieśle starania się o zbawienie bliźnich, tak zaraz pod ow czas z zdaniami wspaniałemi o powadze i dostoieństwie Ministrów Ołtarza wzrastało przekonanie, że Pan ieżeli komu więcey udziela, więcey niepochybnie wyciągac po nim będzie, i w dwoynasob ukarze sługę, któremu powierzył swych zamysłów, uwiadomił o swoiey woli, udzielił znaiomości szczegulney względem swoich postanowień, gdy zawiedzie zaufanie o sobie nie dopełniaiąc tego co był powinien. Przeto na ustroniu, i w skrytości serca ponawialiśmy nie raz z Moyżeszem nayszczersze prośby Nasze, aby weyrzał na nieudolność sił nie wystarczaiących na dźwiganie ogromnego ciężaru, a wybrawszy Kogo innego na sprawowanie do Ludu iego Poselstwa, Nam dozwolił, gdyby to bydź miało z uszczerbkiem chwały iego, i naszego zbawienia mieścić się w rzędzie Prawowiernych, aniżeli posuwać na stopień Wodzów Ludu Bożego. Doświadczenie za odebranym poświęceniem na Kapłaństwo usprawiedliwiło naszą boiaźń a w skutku doznane trudności, zamieniły nam w rzeczywistość, co z razu kończyło się na samym wyobrażeniu.

A ta

A tu wystawcie sobie w myśli Naymilsi w Chrystusie, iak musiała bydź powiększona w Nas boiaźń, kiedy widzieliśmy się bydź wyznaczonemi, toż poświęconemi na dostoyność Biskupią dla rządzenia tuteyszą Dyecezyą. Poważne Obrządki Kościoła, Modlitwy i błagania, których używano na ten czas, zapewniały w prawdzie dla nas udział Ducha S, i wlewały razem władzę Namiestnictwa, prawo do tych pomocy, które czynią zdolnemi, aby wiecznie dopełnić powierzoney posługi, ale wraz to wszystko przypominało nam; na co Pan przeznaczał Ucznie swoie, kiedy posyłał ich na dopełnienie dzieła, na które sam był od Oyca posłany, tchnąwszy na nich udzielał im Ducha S, i nadawał moc, aby co rozwiążą na ziemi, rozwiązano
Joan. 20. ℣ 21. było i w Niebie, á co zwiążą, zostało związane. Kiedy kazał im puścić się na cały świat dla opowiadania Ewangelii po wszystkich Na-
Matth. 28. ℣ 20. & Sequ. rodach, i nauczania ich wiernego zachowania tego, co on postanowił, i nakazał. Kiedy zapewnił ich, że był dobrym Pasterzem, i naydokładniey wyraził różnicę Pasterzow wiernych nie tylko od drapieżnych wilków i łotrów, ale i od szkodliwych dla niedbalstwa, i nie
Joan. 11. ℣ 14. dozoru Naiemników, aby im był okazał, iakich chciał miec z nich Pomocników.

Przywodziło nam to na pamięć ową pełną trudów i niebespieczeństw posługę na którą chciał mieć wyłączonego Pawła i Barnabę,
Act. 13. ℣ 2. kiedy Zgromadzonym na modlitwę Starszym w Antiochii zlecił, aby Ich z pośród siebie na wykonanie tego dzieła wielkiego wybrali. Wystawiało Nam to nayżywiey w myśli ostatnie pożegnanie tegoż Pawła S. gdy puszczaiąc się z Miletu do Jeruzalem wezwał wyższe Ducho-
Act. 20. à ℣ 27. wieństwo Efezu, dla zalecenia mu pilney straży nad sobą i nad całą Owczarnią którey Jezus Chrystus Krwią własną nabył, á którey dozor im Duch Boski polecił. Ożywiało to w reszcie nas pamięć i Listów tego, które pisał do Tytusa i Tymoteusza wieczne zaprawdę pamiątki Apostoła miłości szacunku, i przywiązania do tych naymilszych Uczniów, i nie wyczerpane zrzodła Nauki, iako się poświęcić na Urzędzie Pasterskim, aby poświęcać drugich, i iako się oświecać w drogach Pańskich, aby nie bydź ślepemi Przewodnikami Ludu, á wraz to wszystko dawało nam poznać, że gdy tych ostatnich wieków przez porządne następstwo na Ich wstępuiemy Katedrę, odradzać się w nas powinna pracowitość, i ten duch, którym ożywionemi byli.

Ah Naymilsi moi waszym obowiązkiem iest trzymać się statecz-
nie

nie wiary bez ktorey nie można podobać się Bogu, á Naszym dochowywać wam tego drogiego składu, i łączyć was nieodmiennym wyznaniem z pierwiastkowym Kościołem, iak my się z nim łączemy poselstwem i święceniem, Was dochodzi wiara z słuchania, a od Nas przechodzić powinna przez opowiadanie, serca wasze maią pałać miłością ku Bogu, á Nam zlecono rozniecać ow ogień, ktory Zbawiciel przyszedł miotać na ziemię, aby tych czasów oziębłości i ostygnienia mogł bydź w was wskrzeszony. My wam mamy bydź Przewodnikami i do Tronu Sprawiedliwości, abyście tam dostąpili Miłosierdzia, My Owieczki nasze zaprowadzać na dobre pastwiska, ieżeli które znalazłyby się słabe, umacniać, ieżeli schorzałe uzdrawiać, ieżeli skaleczałe leczyć, odrzucone naprowadzać, obłąkanych szukać. Kto z was zachoruie, osłab eie w Wierze, opuści się w ćwiczeniach Chrześciańskiey pobożności, wda się nieszczęśliwie w rozwiązłość obyczaiów, chcielibyśmy tu mowić nie samemi słowy, ale i duchem Doktora Narodów á my z nim nie chorzeiemy. *Quis infirmatur, & ego non infirmor.* Ezech. 34.
Kto z was staie się opoką pogorszenia namowami ladaiakiemi, zdaniami, złym życiem, przywodz co utratę niewinności innych, albo więc przez nieoświecenie, i krewkość serca bierze z drugich do pogorszenia okazyą, á nas to wskróś nie przeymuie. *Quis scandalizatur, & ego non uror.* 2. Corinth. II. ℣ 29.
Ieżeli według Piotra S. Nauki, iako lew ryczący czart krąży szukaiąc, kogoby pożarł. *Circuit quaerens quem devoret*, naszą powinnością iest bydź bacznemi na wszystkie iego zdradliwe podstępy *Vigilate*, gdyż nie tayno nam, że razem z Przełożeństwem zwala się na nas cięż r ezutwania, á czasu swego oddania liczby z powierzoney trzody, Temu, Ktory ią nam polecił. O Synowie Boscy przez łaskę przysposobieni, iużeście wy odebrali piętno i cechę zapewniaiące Wam przywileie na dziedziczenie Boga, wszakże bez przestanku ieszcze Nam Was duchownie potrzeba w pośrod boleści, i goryczy rodzić, aż się Jezus Chrystus zupełnie uformuie w sercach waszych. *Filioli quos iterum parturio, donec formetur Christus in Vobis.* Petr. 5. ℣ 8. & sequ. Galat. 4. ℣ 19.

Lecz co powiększyło w nas przelęknienie iest to bliższe przypatrzenie się stanowi teraźnieyszemu i potrzeba Dyecezyi Naszey. Małać wprawdzie zdaie się bydź trzoda nasza co do liczby Osob, ale będąc rozproszoną po tak rozległym Kraju tym trudniey może bydź ratowaną od naylepszych nawet Robotników dla tey od siebie odległości, ani od Zwierzchności tak prędko mogą bydź posiłkowanemi,

ani

ani sobie wzaiemnie dopomoc, á co gorſza, i na to lubo przyſzczupleyſze żniwo ieſzcze Robotnika mało. Kościół Katedralny, który swoią wspaniałością i sprawowaniem Obrządków Religii powinien bydź wzorem dla całey Dyecezyi nie ieſt w ſtanie okazania tego między innemi Kościołami pierszeńſtwa, dla niedoſtatku, któremu podlega, i z Dozorcami swemi. Ubodzy bez pociechy, i doſtatecznego opatrzenia.

I cóż iuż może bydź tak nadzwyczaynego, czegoby ſię więcey należało obawiać, ozywamy ſię tu z Leonem S. nad ciężką pracę ſłabemu, nad wywyżſzenie nieudolnemu, nad doſtoieńſtwo temu, który nie znayduie, aby sobie na to zaſłużył przed Bogiem. *Quid tam insolitum tam pavendum, quam labor fragili, sublimitas humili, dignitas non merenti.* Ale iżaliż mamy opuścić ręce, i oglądać ſię nazad, chwyciwſzy ſię raz pługa Chryſtusowego? Bynaymniey, nie rozpaczamy my, ani upadamy w zaufaniu, bo nie na sobie ſamych, ale na tym polegamy, który nas iako narzędzia używa do wyprowadzenia dzieła które nam pole-

S. Leo serm. 3. cił. *Et tamen non desperamus, neque deficimus, quia non de Nobis, sed de illo præſumimus, qui operatur in Nobis.* Dlaczego przydaiemy z tymże Wielkim Paſterzem, ieżeli lękać ſię potrzeba dla niedoſtatku zaſług, przyzwoito wſzakże ieſt radować ſię dla udzielonego daru. *Unde etsi necesſarium eſt trepidare de merito, religiosum eſt tamen gaudere de dono.* Ten albowiem Naydobrotliwſzy Bóg, co nam zlecił takowego ciężaru dźwiganie, będzie nie pochybnie Pomocnikiem w iego utrzymywaniu. *Quoniam qui mihi oneris eſt Author, ipse eſt adminiſtrationis adjutor*, i żeby pod wielkością łaſki nie upadła naſza nieudolność, udzieli siły, który uwo-

S. Leo serm. 2. ważnił doſtoieńſtwem, *& ne sub magnitudine gratiæ succumbat infirmus, dabit virtutem, qui contulit dignitatem.*

Tak ieſt Naymilſze w Chryſtusie Owieczki mamy my ſłodkie zaufanie w Bogu przez Jezusa Chryſtusa, *Fiduciam habemus per Chriſtum ad Deum*, że powierzywſzy Nam tey wysokiey, którą piaſtuiemy Nowego teſtamentu poſługi, uczyni nas do niey zdatnemi, *qui idoneos Nos*

2. Corinth. ℣ 3. 5. & 6. *fecit Miniſtros Novi Teſtamenti.* Potrzebuie Katedra i iey Duchowieńſtwo naſzey pomocy, i tey nieodmówiemy. wygląda Dyecezya pobożnych i gorliwych Kapłanów, i do Tych przyſtawienia przez potrzebną edukacyą iak nayprędzey przyłożemy Ręku. Nam zdaie ſię bydź zoſtawiony ubogi i sierota, i nie omieſzkamy wspierać wedle naſzey możności Chrześciańſką uczynność, na którą ſię w tym Mieście powszechnie

z prze-

z przykładną iak z użyteczną ftarannością te prawdziwie Miłosierdzia Sioftry, i fzacowne flugi Ubogich, á które nie maią dotąd obmyślonego potrzebnego opatrzenia. Wyciąga zgoła cała Dyecezya nafzey ufługi, i tey iey, ile fiły nafze, ile zdolność pozwolą nie odmówiemy. Tak ieft Naywyżfzy Nas wfzyftkich Pafterzu, te są oswiadczenia Nafze, ta Nafza dobra wola, i ochota. — Pofłałeś Ty od dawnego czasu Robotniki do tey Winnicy Twoiey, którzy ią wielką wiarą i męftwem fzczęśliwie założyli, i zafzczepili, Nam fie doftało fkrapiać ią, ale cóż ieft móy Panie ten, co zafzczepia, i który polewa, ieżeli Ty o Boże nie pobłogofławifz robocie, i nie dafz wzroftu tym latoroślom. *Neque qui plantat, neque qui rigat eft aliquid, sed qui incrementum dat Deus.* 1. Corinth. 3. ♰ 7. Weyrzyiże o Niebiefki Gospodarzu z wysokości na winnicę, którą założyłeś; posyłay dobre Robotniki na żniwo Twoie, uczyń ią winnicą wybraną, abyśmy z pociechą serca mogli z niey zanieść przed oblicznosć Twoią nie ciernia i głogu owoce gorycz sprawuiące, ale hoyne cnót Chrześciańfkich i prawdziwey pobożności pożytki. Nie opuszczay Trzody Twey wieczny Pafterzu, ale ftrzeż iey przez Błogofławione Apoftoły Twoie, á im w więkfzey znayduie fię potrzebie Twego świateła pomocy i obrony, tym dobrotliwfzey ku iey opatrzeniu przyłóż ręki, abyśmy byli owieczkami zupełnie do Twoiey należącemi Owczarni.

Szłyfzeliście Naymilsi Bracia mówiemy znowu do was z Grzegorzem Swiętym o niebespieczeńftwie nafzym: *Audiftis Fratres Chariffimi periculum Noftrum*, widzi liście tę formę, że tego użyię wyrazu która ma bydź na nas wypiętnowana. *Apposita eft forma cui imprimamur.* Nor. 14. in Loars. Ale pofluchaycie i o obowiązkach wafzych. Kiedy my fię Pafterfką unosiemy miłością, kiedy ten cięźar zdania za was liczby bierzemy na barki i sumnienie nafze, kiedy za was dufzę położyć pragniemy, domagamy fię, i prosiemy was, abyście kochali Pafterza Wafzego, nie fzukamy my miłości Wafzey okazania w wydatku, złota ani srebra nie wyciągamy od Was, Was samych, i dufz Wafzych zbawienia iedynie upatruiemy, okażcie ią w powolności na głos Pafterfki w zachowaniu fię z powinnym względem ku Zwierzchności, w uprzeymości ku Pomocnikom Nafzym w tey Swiętey robocie, którzy z blifka i nieprzerwanie zatrudniaią fię obmyślaniem potrzeb Wafzych, i nie odftępuią świątnicy, aby dla was hoynie fzafowali Skarbami, które ich dozorowi, i rozdayniczey ręce są powierzone, okażcie ią w przywiąza-

niu do Religii, w uczęſzczaniu do Swiątnicy Pańſkiey, tego mieysca naywspanialſzych obrządków Wiary, i na którym wchodzicie w związki powſzechney iedności, pokażcie ią w zupełney ugodzie nie tylko z domownikami Wiary, ale względem wſzyſtkich, zgoła co ſię po miedzy Wami znayduią, i z któremi żyć Wam towarzyſko potrzeba.

Słuchaycie głosu Paſterza który do Was z zupełną iuż poufałością, i zaufaniem zanosiemy. Was nayprzód Przesw. Kapituło, Prałaci, i Kanonicy, którzy tu pierwſzeńſtwo trzymacie, sami będąc ſtarſzemi, i Przełożonemi, prosiemy i obowięzuiemy *Seniores, obſecro Conſeniorum.* Przydam Wam do pomocy w pracach Waſzych, paście zemną tę która ſię doſtała trzodę Boſką, *Paſcite qui in Vobis eſt gregem Dei*, obmyślaiąc iey wſzelakie potrzeby, nie z musu, á tym bardziey dla podłego zyſku, ale dobrowolnie według Boga. *Providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum, non turpis lucri gratia.* Nie zakładaiąc w tym doſtoieńſtwa Waſzego, abyście ſię mieli ſtać cięźkiemi niżſzey Braci Waſzey, ale z serca daiąc z siebie naypięknieyſzy wzor, i przykład całey Trzodzie. *Neque dominantes in Cleris, sed norma gregis facti & Animo*, á gdy ziawi ſię Xiąże Paſterzów odbierzecie nie zwiędłą koronę chwały, *& cum apparuerit Princeps Paſtorum, percipietis immarceſcibilem gloriæ Coronam.* Są to ſłowa Piotra S. Pierwſzego Namieſtnika Chryſtusowego. Nie zaniechaymy częſto ponawiać owey modlitwy, (1. *Petri c.* 5.) którą przy poświęceniu Waſzym czynili Godni Nasi poprzednicy: o Wy wſzyscy Kapłani tuteyſzey Dyecezyi! Spraw to Oycze Niebieſki, aby w ſługach Twoich, którzy odebrali doſtoienſtwo Kapłańſtwa, odnowił ſię duch świątobliwości, aby ci, którzy drugiego rzędu posiadaią godność, układność obyczaiów, przykładem swego zachowania w drugich wpaiali. (*Præſ. in ord. Presby.*) Spraw, aby byli przezornemi Pomocnikami w Urzędzie Naſzym, i żeby w nich okazała ſię świętna poſtać sprawiedliwości. Wy zaś Naymilsi Nam Kapłani, których na pomoc naſzą wybrano, zachowuycie z ſtrony swoiey nienaruſzenie czyſtość i świątobliwość żywota, poznawaycie to, co czynicie, naśladuycie, co w poważnych wyrażacie obrządkach. Niechay Waſza Nauka, będzie lekarſtwem duchownym ludowi Bożemu, niech dobra wonia życia Waſzego, będzie pociechą Chryſtusowego Kościoła, abyście opowiedaniem, i przykładem, budowali Dom, to ieſt Czeladkę Pańſką, á tak i Ci co Was na ten ſtopień wynieśli, i Wy coście ſię tego Urzędu podieli, nie karę, ale nadgrodę zaſłużyli. (*Pontif. Admon. & Ord:*)

Wy zaś

Wy zaś młodociane latorośle, których pragniemy iak naylepiey do usługi świątnicy usposobić, á którzy z czasem macie osłabionych, wiekiem i pracą Robotników zastąpić, badaycie się w skrytości serca, ieżeli to iest Pan co posyła Was, żebyście się nie posiągneli do dóstoieństwa przeciw ustawie Boskiey, nie będąc wezwanemi, iako Aaron; rospatruycie się w życiu Waszym, ieżeli wnosicie do świątnicy ową niewinność duszy, dobroć obyczaiów, przymioty, i sposobność, które czynią wstęp do Ołtarza. Obierżcie sobie raz na zawsze Pana cząstkę dziedzictwa Waszego, á tak zaprawuycie w pracowitości, i cnotach Kapłańskich młodość Waszą, abyście się stać mogli dobremi Robotnikami w Winnicy Pańskiey. Zgoła takie niech będzie zachowanie się całego Duchowieństwa, żeby nie dać nikomu przyczyny obrażania się, i pogorszenia, á tym samym nie ściągnąć nagany na Urzędy, i posługę Naszą. *Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur Ministerium Nostrum.* 2. Corintch. 6. ℣ 3.

A ponieważ pragneliśmy zbliżyć się do Was N. w. C. O. Trzodo Okupem krwi Pasterza Twego nabyta nie w wysokości mowy, albo umieiętności. *Veni non in sublimitate sermonis.* Chcemy zatém, aby i ta, którą przy dokończeniu do Was obracamy mowa, nie była zasadzona na przekonywaiących ludzkiey umieiętności słowach. *Sermo meus non in persvasibilibus humanæ sapientiæ verbis*, ale na okazaniu ducha i mocy, aby tak Wiara wasza nie podlegała na umieiętności ludzkiey, lecz na mocy Boskiey, *ut fides Vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei.* 1. Corintch. 2. á ℣ 1.

Prosiemy Was więc, i zaklinamy słowy Pisma S. Synaczkowie niechcieycie grzeszyć, á gdyby przez krewkość i ułomność, zdarzyło Wam się nieszczęśliwie upaść, nie odwłaczaycie nawrocić się do Pana z całego serca Waszego, wiedząc iakiego mamy pośrednika przed Bogiem, niechcieycie kochać świata, i tego co na nim iest, á kiedy z potrzeby zażywać go musicie, czyńcie to tak, iakobyście go nie zażywali, gdyż postać iego przemiia, nie polegaycie na niepewności bogactw, ani skarbcie sobie tych Dóbr, które rdza zepsować, albo zły człowiek zabrać wam może, Skarbcie sobie raczey w Niebie, i tych iednaycie przyiaciół, którzyby Was, gdy ustaniecie do wiecznych przyieli przybytków. Wznoście częste Modlitwy przed Tron Boski za wszystkich, á to czyńcie naypierwey za Króla, abyśmy pod Jego rządem spokoyne życie prowadzili, iest to bowiem rzeczą dobrą i miłą w oczach

 Boskich

Boſkich. — Nie zapominaycie prosiemy i o Nas. — Bądźcie wyżſzym władzom podległemi, oddawaycie co komu należy, komu cło, to cło, komu cześć, to cześć. Wy wſzyscy co iakąkolwiek zaſzczycacie ſię Zwierzchnością, Osoby na Urzędach zoſtaiące, Rodzice, Panowie, Gospodarze zaſtępuycie mieysce naſze w Domach Waſzych. *Agite vicem noſtram in domibus Veſtris*, pamiętaiąc, że kto o swoich mianowicie o domownikach nie ma ſtarania, ten, iakby ſię Wiary zaprzał, i ieſt nad Niewiernego gorſzy. Wy zgrzybiali, i wiekiem upoważnieni bądźcie trzeźwemi, wſtydliwemi roſtropnemi, zdrowemi w Wierze, w miłości i cierpliwości. Wy laty znużone Niewiaſty podobnież bądźcie ſkromne w ſtroiu, ſtrzeżcie ſię potwarzy, chrońcie ſię zbytniego używania trunków, uczcie młodſze roſtropności, aby Mężów miłowały, i przyzwoicie były ku nim podległe, aby kochały dziatki, chowały ſię w trzeźwości, czyſtości, i łagodności, pilny miały dozór nad domem i gospodarſtwem. Mężowie kochaycie małżonki Waſze, á niechcieycie bydź gorzkiemi dla nich; Wy zaś małżonki bądźcie Mężóm powolne iako przynależy w Panu Rodzice niechcieycie dziatek Waſzych do gniewu przyprowadzać, aby nie ſtali ſię małego serca; Wy zaś dziatki bądźcie poſłuſzne Rodzicom, gdyż to ieſt miłą rzeczą w oczach Boſkich. Panowie to, co ſłuſzno i sprawiedliwo czyńcie dla ſług, wiedząc że i Wy macie Pana w Niebie; á Wy ſłudzy bądźcie poſłuſznemi Panom, ſtaraiąc ſię im podobać, nie sprzeciwiaiąc ſię im, ani Ich zdradzaiąc, á że iuż wſzyſtko w tym zamkniemy, usiłuycie, abyście przez dobre Waſze uczynki zapewnili Waſze wezwanie, i Waſze wybranie.

Aug. serm. 94. — *Ad Tit. c. 2.* — *Ad Coloſs c. 3. 4.* — *Ad Tit. c. 2.* — *2. Petr. 1. v. 10.*

Takowe są zalecenia, które Wam z Urzędu Biſkupiego czyniemy, á których uſkutecznienia, iako wam z nayżywſzą uprzeymością życzemy sercem Paſterſkim, tak ſię spodziewamy po Waſzey powolności, po gorliwości o cześć Boſką, i własne Zbawienie. Nie przeſtaniemy My zagrzewać Was, abyście nie uſtawali w biegu, ani ſłabieli w Swiętych przedsięwzięciach, uſta Naſze będą dla Was napełniane umiejętnością Boſką i otwarte, abyście w nich wynaydowali wyrozumienie, i pobudki zachowania Prawa Pańſkiego; Czynność, i troſkliwość Naſza będzie ſię pomnażać w miarę znaiomości potrzeb Waſzych, á kiedy inne obowiązki i różne okoliczności będą po Nas wyciągać uchylenia ſię od Was, będziemy was sięgać Liſtami Naſzemi według wypadaiących potrzeb, będziemy ſię ſtarali,

aby

aby Namieſtnicy Nasi, Ci to zacni Pomocnicy w pracowitych obowiązkach mówili do Was imieniem Naſzym, i nie przerwanie sprawowali Poselſtwo przeiednania z Bogiem. Ani przeſtaniemy obciążać Ołtarzów Swiątnicy nayczyſtſzemi Ofiarami, aby ſię dla Was ſtawały przebłaganiem gniewu Pańſkiego, ziednaniem łaſki i miłosierdzia, zgoła zrzódłem wſzelkiego błogoſławieńſtwa, którego tylko żądać możecie od Oyca światłości.

Nie możemy przytym opuścić oświadczenia Wam naypowinnieyſzey wdzięczności, za tę uprzeymość, z którą Nas przyimuiecie, i podziękowania za te przychylne i pełne życzliwości Imieniem całego Duchowieńſtwa, Obywatelów, Szkół, Magiſtratu i wſzyſtkiego ludu Dyecezyi tuteyſzey wyrazy. Wſzakże żeby ta waſza pobożność Naymilsi nam w Chryſtusie, którzyście nam iednomyślnie oświadczyli (używam tu do Was ſłów iednego z Naylepſzych Paſterzów Kościoła Leona S.) odniosła swey ſtarannosci upragniony pożytek, naylitościwſzey Boga Naſzego łaſkawości z pokorą błagaycie, ażeby za dni Naſzych oddalił tych, którzyby zamyślali przeciwko Nam powſtawać, umocnił naygruntowniey Wiarę, pomnożył ku sobie, i powierzoney nam Trzodzie miłość, pomnożył pokóy, á Nas ſługę swoiego, którego dla okazania ſkarbów swey łaſki posadził przy ſterze dla rządzenia Kościoła tego, i tey Dyecezyi, i zdolnemi do wykonania tak wielkiego dzieła, i użytecznemi dla zbudowania Waſzego dobrotliwie uczynić raczył, á nie pozwalał, aby dni poſługi Naſzey inaczey przedłużone bydź miały, tylko pozwalaiąc tyle w pobożności postępku, ile zamierzy czasu wiekówi. *S. Leo serm. 2*

Nad to obowiązuiemy Was, i zaklinamy przez miłosierdzie Pańſkie, wspieraycie Nas dobremi żądami, wspieraycie Modlitwami waſzemi, aby duch łaſki, którego Nam Naywyżſzy Paſterz, iako sobie pokornie obiecuiemy udzielił, zawſze w Nas przemieſzkiwał, aby Nam wſzyſtkim wspólnie pozwolono cieſzyć ſię darem pokoiu. Aby przez wſzyſtkie dni życia Naſzego poświęcaiąc ſię na wierną Boga Wſzechmogącego poſługę, i ſtawiąc powolnemi do ſłużenia Wam w każdey potrzebie mogliśmy z zupełną ufnością wnosić głos Naſz nieudolny do Pana: Oycze Swięty Te Twoie Ucznie przebrane, tę gromadną Trzódę, którą okupem krwie naydroższey Syna Twoiego nabyłeś, á których poleciłeś ſtaraniu, i dozorowi Naſzemu, zachoway Ich w Imię Twoie. ***Pater Sancte conserva eos in Nomine Tuo, quos dedisti mihi.***

Joan. 17. ℣ 11. *mihi.* A kiedy wy postępować będziecie w drodze cnoty, i zbawienia, uwielbiała dusza Nasza Pana; na dniu zaś Sądu przyszłego, który ma wymierzać nadgrody i kary takim się bydź sprawowanie Biskupiego Urzędu Naszego pokazało przed sprawiedliwym Sędzią abyście w ten czas dla dobrego zachowania się Waszego, i pobożnych
S. Leo serm. 1. uczynków byli dla Nas pociechą, i uwieńczeniem *in futuri retributione Judicii, ita mihi apud iustum Judicem Sacerdotii mei ratio subsistat, ut Vos mihi per bona opera sitis gaudium, Vos corona.*

Na dowód zaś Naszey ku Wam uprzeymości przyimiycie tym sercem dary Niebieskie, z którym ie Wam z skarbu Kościoła przy Pasterskim Naszym błogosławieństwie ofiaruiemy, Amen.

Misericordissmam Dei Nostri clementiam supplices observate, ut in diebus Nostris expugnet impugnantes Nos, muniat fidem nostram, augeat dilectionem, augeat pacem, meq; servulum suum, quem ad ostendendas divitias gratiæ suæ gubernaculis, Ecclesiæ voluit præsidere, sufficientem tanto operi, & utilem dignetur efficere, & ad hæc tempora Nostræ Servitutis ostendere, ut proficiat devotioni, quod fuerit largitus ætati. S. Leo Serm. 2.

Obsecro igitur per misericordias Domini, juvate votis — ut spiritus gratiæ maneat in me — præstet in commune Nobis omnibus pacis bonum — ut omnibus diebus vitæ meæ in omnipotentis Dei servitium, & ad Vestra paratur obsequia cum fiducia possim Dominum deprecari. Pater Sancte &c. semperq; proficientibus Vobis ad salutem, magnificet anima mea Dominum, & in futuri retributione &c. ut supra. S. Leo Serm. 1.

400.–

